

ΜΟΥΣΕΙΟ ΓΟΥΛΑΝΔΡΗ ΦΥΣΙΚΗΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ
ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΚΕΝΤΡΟ ΒΙΟΤΟΠΩΝ - ΥΓΡΟΤΟΠΩΝ

14^ο χιλ. Θεσσαλονίκης – Μηχανιώνας
57001 Θέρμη
Τηλ. : 2310 473 320, Fax: 2310 471 795
E-mail: ekby@ekby.gr

GR300003 «Εθνικό Πάρκο Σχινιά – Μαραθώνα»

GR300016 «Υγρότοπος Σχινιά»

Α ΦΑΣΗ

Παραδοτέο Α

Φάκελος με την υφιστάμενη κατάσταση

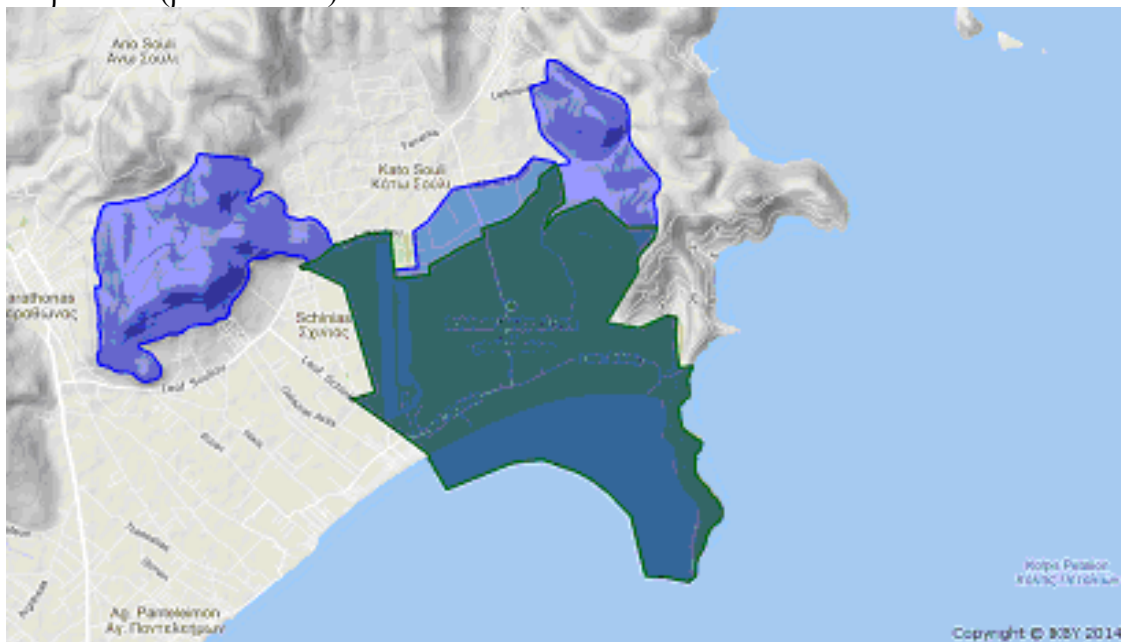
Περιεχόμενα

1. Περιγραφή της περιοχής	2
2. Ενέργειες που πραγματοποιήθηκαν κατ' εφαρμογή του άρθρου 6 της ΠΣ για την ενότητα Α1	3
3. Ενέργειες που πραγματοποιήθηκαν κατ' εφαρμογή του άρθρου 6 της ΠΣ για την ενότητα Α2	5
4. Αποτελέσματα ενεργειών για ενότητες Α1 και Α2	5

1. Περιγραφή της περιοχής

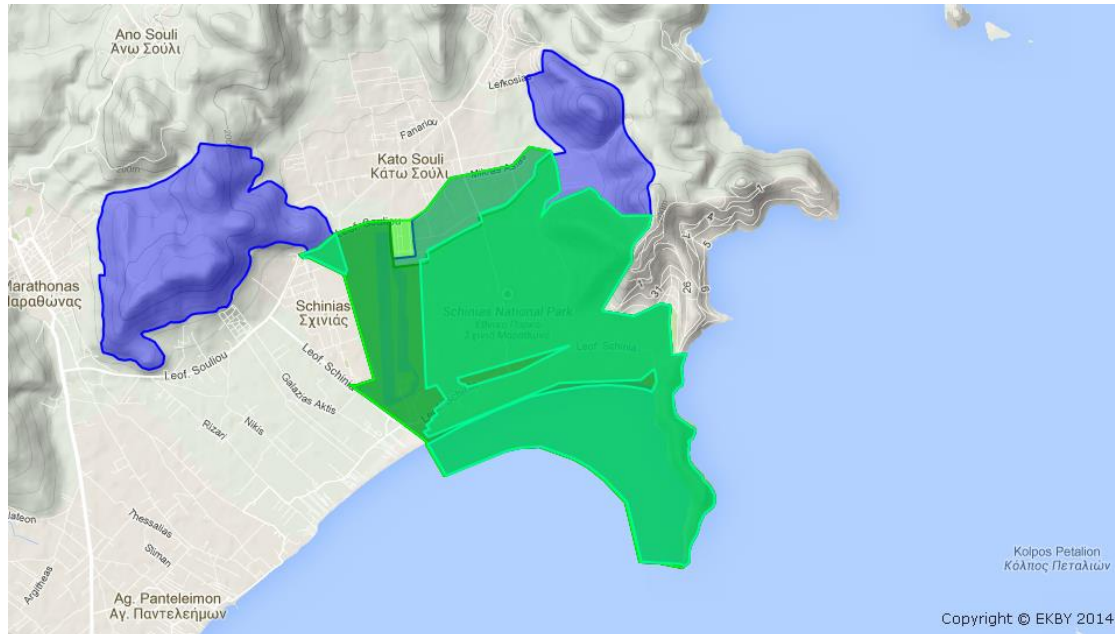
Η Ειδική Ζώνη Διατήρησης με κωδικό GR300003 «Εθνικό Πάρκο Σχινιά – Μαραθώνα» και η Ζώνη Ειδικής Προστασίας GR300016 «Υγρότοπος Σχινιά» αποτελούν τμήμα του δικτύου Natura 2000. Βρίσκονται στο Βορειοανατολικό τμήμα της Αττικής, στην πεδιάδα του Μαραθώνα σε απόσταση 40 km από την Αθήνα. Το Εθνικό Πάρκο Σχινιά-Μαραθώνα ιδρύθηκε το 2000 (ΦΕΚ 395/Δ/2000) με σκοπό την προστασία, διατήρηση, διαχείριση και αναβάθμιση της φύσης και του τοπίου. Το επόμενο έτος εγκρίθηκαν ο Κανονισμός Διοίκησης και Λειτουργίας του Εθνικού Πάρκου και το Σχέδιο Διαχείρισής του (ΚΥΑ 32473/7718 ΦΕΚ 1830/Β/2001), ενώ παράλληλα χωροθετήθηκαν ζώνες με διαφορετικές επιτρεπόμενες δραστηριότητες όπως ζώνες προστασίας της φύσης, ζώνες αναψυχής, περιβαλλοντικής εκπαίδευσης, αθλητισμού και κατοικίας και ζώνη ελεγχόμενης γεωργικής χρήσης. Η περιοχή του Σχινιά αποτελεί πόλο έλξης χιλιάδων τουριστών και επισκεπτών από όλη την Αττική, και ιδίως τη θερινή περίοδο, αποτελεί σπουδαίο τουριστικό προορισμό. Ο αριθμός των επισκεπτών στην περιοχή, φαίνεται να υπερβαίνει τη φέρουσα ικανότητα της περιοχής. Στην ευρύτερη περιοχή του Μαραθώνα υπάρχει χαρακτηρισμένος αρχαιολογικός χώρος (τύμβος Μαραθώνα). Ακόμη, στην ευρύτερη περιοχή υφίστανται αγροτικές δραστηριότητες (βλ. Ζώνη Γ Περιοχή Ελεγχόμενης Γεωργικής Χρήσης).

Επισημαίνεται ότι ο λόγος που οι δύο περιοχές του δικτύου Natura 2000 GR300003 και GR300016 αντιμετωπίζονται μαζί είναι ότι αλληλεπικαλύπτονται σε πολύ μεγάλο ποσοστό (βλ. εικόνα 1) και αποτελούν τμήμα του Εθνικού Πάρκου Σχινιά – Μαραθώνα (βλ. εικόνα 2).

Εικόνα 1. Ειδική Ζώνη Διατήρησης με κωδικό GR300003 «Εθνικό Πάρκο Σχινιά – Μαραθώνα» και Ζώνη Ειδικής Προστασίας GR300016 «Υγρότοπος Σχινιά».

Πηγή: Δικτυακός χάρτης για τη φύση και τη βιοποικιλότητα, ΕΚΒΥ.

Εικόνα 2. Όρια Εθνικού Πάρκου Σχινιά-Μαραθώνα σύμφωνα με το ΦΕΚ 395/Δ/2000 (με πράσινο), σε σχέση με τα όρια των περιοχών του δικτύου Natura 2000.

Πηγή: Δικτυακός χάρτης για τη φύση και τη βιοποικιλότητα, EKBY.

2. Ενέργειες που πραγματοποιήθηκαν κατ' εφαρμογή του άρθρου 6 της ΠΣ για την ενότητα Α1

Με σκοπό την άντληση στοιχείων που αφορούν την έως τώρα υλοποίηση δράσεων, τον προγραμματισμό ενεργειών για το μέλλον αλλά και την ανίχνευση τυχόν προβλημάτων, έγινε επικοινωνία με Διαχειριστικές αρχές, με τον φορέα διαχείρισης του Εθνικού Πάρκου, τον Δήμο Μαραθώνα, καθώς και το Εθνικό Κέντρο Βιώσιμης και Αειφόρου Ανάπτυξης (ΕΚΒΑΑ), το οποίο προτίθεται να εκπονήσει πρόγραμμα για την περιοχή. Επίσης, επιστημονικά στοιχεία αντλήθηκαν και από επιστήμονες και φορείς (π.χ. Ελληνική Ορνιθολογική Εταιρεία, ΜΕΣΟΓΕΙΟΣ SOS) που διεξάγουν έρευνες και δράσεις στις περιοχές του δικτύου Natura 2000 στην Αττική. Τέλος, πηγές απο τις οποίες αντλήθηκαν στοιχεία είναι: Διαύγεια, Ιστοσελίδες των ΕΠ Αττικής (<http://www.repattikis.gr>), ΕΠΠΕΡΑΑ (www.epperaa.gr), και Ειδικής Υπηρεσίας Πολιτισμού (http://ep.culture.gr/el/Pages/projects_esp.aspx), Επιχειρησιακό Πρόγραμμα ΕΠΑνΕΚ –κίνηση, Νέο ΕΣΠΑ 2014-2020 - Κύρια Στρατηγικά Κείμενα (http://www.antonistikotita.gr/imerida_2014/events.asp?cs=5) και η Ειδική Υπηρεσία Συντονισμού Περιβαλλοντικών Δράσεων (www.eysped.gr).

Ειδικότερα:

- a. Επικοινωνία με Φορέα. Διαχείρισης Εθνικού Πάρκου Σχινιά Μαραθώνα (τηλ. 22940-99158). Το 2003 συστάθηκε και έκτοτε λειτουργεί ο Φορέας Διαχείρισης του Εθνικού Πάρκου. Για την υλοποίηση των σκοπών του στην περιοχή, ο Φορέας Διαχείρισης έχει τα εξής εργαλεία: Όροι χρήσεων και δραστηριοτήτων με τη θεσμοθέτηση του Εθνικού Πάρκου, Κανονισμό Διοίκησης και Λειτουργίας, Σχέδιο Διαχείρισης της προστατευόμενης περιοχής (έχει παρέλθει δεκαετία από τη θεσμοθέτησή του), μελέτη διαχείρισης επισκεπτών και ερμηνείας περιβάλλοντος, σχέδιο φύλαξης και πρωτοκόλλα φύλαξης. Στο ανωτέρω πλαίσιο, επικοινωνήσαμε με τις κες

Ελένη Κατσιρόδη, Συντονίστρια Φορέα, Μαρία Τριβουρέα, Επιστημονικό προσωπικό Φορέα. *Αποτέλεσμα επικοινωνίας:* Ενημέρωση σχετικά με τις δράσεις του φορέα και τις ανάγκες της προστατευόμενης περιοχής.

b. Επικοινωνία με Διαχειριστικές αρχές

Όπως αναφέρεται η τηλεφωνική επικοινωνία με διαχειριστικές αρχές, έγινε για να αποτυπώσει τυχόν πληροφορίες για έργα που υλοποιούνται, πέραν των στοιχείων που ανευρίσκονται στις ιστοσελίδες που αφορούν στην πρόοδο υλοποίησης των επιχειρησιακών προγραμμάτων. Στο πλαίσιο αυτό, έγινε επικοινωνία με τους κάτωθι:

Ενδιάμεση Διαχειριστική Αρχή Περιφέρειας Αττικής
Μονάδα Α' Προγραμματισμού και Αξιολόγησης
Κουκούλης Ιωάννης, 213 150 1535

Αποτέλεσμα επικοινωνίας: Έργα για τις περιοχές Natura δεν εκτελούνται στο ΠΕΠ Αττικής 2007-2013 (έγινε εκχώρηση)

Ειδική Υπηρεσία Διαχείρισης του Επιχειρησιακού Προγράμματος
«Περιβάλλον και Αειφόρος Ανάπτυξη»

Μονάδα Α' Προγραμματισμού και Αξιολόγησης

Συρόπουλος Χαράλαμπος, Προϊστάμενος μονάδας, 213 2142294

Πασσάς Νίκος, 213 2142 202

Αποτέλεσμα επικοινωνίας: Κατάλογος έργων για τις περιοχές Natura της Περιφέρειας Αττικής που είναι ενταγμένα στο ΕΠΠΕΡΑΑ 2007-2013

Ειδική Υπηρεσία Τομέα Πολιτισμού

Μονάδα Α' - Προγραμματισμού, Συντονισμού και Αξιολόγησης
Πράξεων

Λαμπρινή Μπλουγούρα, 210 3307618

Αποτέλεσμα επικοινωνίας: Κατάλογος έργων πολιτισμού για τις περιοχές Natura της Περιφέρειας Αττικής

c. Επικοινωνία με ΟΤΑ

Η περιοχή του Σχινιά υπάγεται διοικητικά στον Δήμο Μαραθώνα. Η επικοινωνία με τον Δήμο Μαραθώνα (επιστολή μας με αρ. 12366/16.2.2015), αφορά στην ενημέρωση για μελέτες και πληροφορίες που υπάρχουν για το Εθνικό Πάρκο αλλά και για τον μελλοντικό σχεδιασμό για την περιοχή.

d. Επικοινωνία με άλλους φορείς και ειδικούς επιστήμονες

Περαιτέρω, έγινε επικοινωνία με ειδικούς επιστήμονες από την Ελληνική Ορνιθολογική Εταιρεία, το ΕΛΚΕΘΕ, την Ελληνική Ερπετολογική Εταιρεία, την Ελληνική Ζωολογική Εταιρεία, την Ελληνική Βοτανική Εταιρεία, το Ελληνικό Κέντρο Θαλασσίων Ερευνών. Ταυτοχρόνως, αξιοποιήθηκε το αρχείο δεδομένων με τις συναντήσεις με ειδικούς επιστήμονες/φορείς/ενεργούς πολίτες στο πλαίσιο υλοποίησης του έργου ORIENTGATE. Ως αποτέλεσμα της επικοινωνίας προκύπτει ότι οι περισσότεροι φορείς δεν έχουν στοιχεία, μελέτες και δράσεις για την περιοχή του Σχινιά, καθώς στην περιοχή υπάρχει ο θεσμοθετημένος Φορέας Διαχείρισης. Εξάιρεση αποτελεί το Πρόγραμμα Παρακολούθησης της Ορνιθοπανίδας στους Υγροτόπους της Αττικής, ένας εκ των οποίων είναι και

το Εθνικό Πάρκο Σχινιά – Μαραθώνα, που υλοποιεί η Ελληνική Ορνιθολογική Εταιρεία Το πρόγραμμα καταγραφής των πουλιών στους υγροτόπους της Αττικής είναι μια προσπάθεια συστηματικής καταγραφής και συλλογής πληθυσμιακών στοιχείων για τα πουλιά σε αυτούς, έτσι ώστε να μπορούν να προσδιοριστούν η κατάσταση και οι τάσεις των πληθυσμών των ειδών. Ως αποτέλεσμα, προκύπτουν ετήσιες αναφορές του προγράμματος Παρακολούθησης της Ορνιθοπανίδας στους Υγροτόπους της Αττικής (2009, 2010, 2011, 2012).

3. Ενέργειες που πραγματοποιήθηκαν κατ' εφαρμογή του άρθρου 6 της ΠΣ για την ενότητα Α2

Στοιχεία για τις περιοχές του δικτύου Natura 2000 GR3000003 Εθνικό Πάρκο Σχινιά – Μαραθώνα και GR3000016 Υγρότοπος Σχινιάς, αντλήθηκαν από την Εθνική Βάση Δεδομένων Natura 2000, καθώς εντάσσονται στο δίκτυο Natura 2000 σύμφωνα με τα στοιχεία της εν λόγω βάσης (Εθνική Βάση Δεδομένων <http://cdr.eionet.europa.eu/gr/eu/n2000/envujeg6w/>). Περαιτέρω στοιχεία αντλήθηκαν από την ιστοσελίδα του φορέα διαχείρισης Εθνικού Πάρκου Σχινιά – Μαραθώνα <https://www.itia.ntua.gr/greenmarathon/>). Στοιχεία επίσης αντλήθηκαν από τα πρώτα αποτελέσματα της εποπτείας (Οδηγία 92/43/ΕΟΚ, περίοδος αναφοράς 2007-2012). Ακόμη, διερευνήθηκε η βάση δεδομένων του Υπουργείου Πολιτισμού σε σχέση με τα μνημεία και τους κηρυγμένους αρχαιολογικούς χώρους της περιοχής (http://listedmonuments.culture.gr/result_declarations.php). Επιπροσθέτως, αναφέρεται η υλοποίηση του έργου ORIENTGATE της Περιφέρειας Αττικής, στο πλαίσιο του οποίου εκδόθηκε τον Νοέμβριο 2014 η Στρατηγική και άξονες δράσης για τη διατήρηση των υγροτόπων της Αττικής και την προσαρμογή τους στην κλιματική αλλαγή. Τέλος, για την περιοχή έγινε εκτεταμένη ανασκόπηση βιβλιογραφίας που αφορά σε επιστημονικές εργασίες, περιβαλλοντικές μελέτες, καθώς και δεδομένα που έχουν υποβληθεί στο πλαίσιο υλοποίησης προγραμμάτων (βλ. πίνακα 1 του κεφ. 4). Η ανασκόπηση της νομοθεσίας για την περιοχή δίδεται στον πίνακα 2 του κεφ. 4.

4. Αποτελέσματα ενεργειών για ενότητες Α1 και Α2

Αρμοδιότητες διαχείρισης, παρακολούθησης και φύλαξης του Εθνικού Πάρκου Σχινιά – Μαραθώνα ασκεί ο Φορέας Διαχείρισης. Περαιτέρω, έχει υλοποιηθεί και υλοποιείται ένας αριθμός δράσεων και έχουν εκπονηθεί εργασίες, από την Ελληνική Ορνιθολογική Εταιρεία, το Δίκτυο Μεσόγειος SOS, ακαδημαϊκά και ερευνητικά ιδρύματα και κυρίως από το Εθνικό Μετσόβιο Πολυτεχνείο και στο πλαίσιο μεταπτυχιακών σπουδών. Ενδεικτικά αναφέρονται το πρόγραμμα επίδειξης LIFE Green Marathon και το πρόγραμμα διακρατικής συνεργασίας MED 2bparks. Τέλος, παρατίθεται ο μελλοντικός σχεδιασμός του ΕΚΒΑΑ για την περιοχή. Ειδικότερα:

Φορέας Διαχείρισης Εθνικού Πάρκου Σχινιά – Μαραθώνα

Σκοπός της ίδρυσης του Εθνικού Πάρκου είναι η προστασία, διατήρηση, διαχείριση και αναβάθμιση της φύσης και του τοπίου, ως φυσικής κληρονομιάς και πολύτιμου φυσικού πόρου, στη χερσαία και θαλάσσια περιοχή του Σχινιά – Μαραθώνα, που διακρίνεται για την οικολογική, αισθητική, επιστημονική, γεωμορφολογική, εκπαιδευτική και πολιτιστική της αξία, με παράλληλη ανάπτυξη ανθρώπινων

δραστηριοτήτων που εναρμονίζονται με την προστασία της φύσης και του τοπίου στην ευρύτερη περιοχή αυτού. Ο Φορέας Διαχείρισης του Εθνικού Πάρκου διαθέτει προσωπικό που έχει αποκτήσει κατάλληλη τεχνογνωσία σε αντικείμενα που αφορούν στην υλοποίηση επιχειρησιακών προγραμμάτων, σε θέματα εφαρμογής της εθνικής και κοινοτικής νομοθεσίας που διέπουν την περιοχή για την αειφορική διαχείριση των οικοσυστημάτων που συγκροτούν το Εθνικό Πάρκο, ενίσχυσης των συμμετοχικών διαδικασιών στην προστασία του φυσικού περιβάλλοντος, παρακολούθησης και επόπτευσης - φύλαξης της προστατευόμενης περιοχής. Ο Φορέας Διαχείρισης στοχεύει μέσα από την υλοποίηση των δράσεων στα ακόλουθα:

- Στην αξιοποίηση της τεχνογνωσίας που αποκτήθηκε στα πλαίσια της προηγούμενης προγραμματικής περιόδου και στην αναβάθμιση των διατιθέμενων «εργαλείων διαχείρισης» (αναθεωρημένο Σχέδιο Διαχείρισης, πρωτόκολλα παρακολούθησης, ετήσια σχέδια φύλαξης- ενημέρωσης κλπ.) που αποτελούν βασική προϋπόθεση για την ορθολογική διαχείριση του προστατευτέου αντικείμενου.
- Στην ανάπτυξη επιχειρησιακού σχεδιασμού κατάλληλου να καλύψει τις ανάγκες που θα προκύπτουν από την υλοποίηση των διαφόρων δράσεων.
- Στη δημιουργία αξιόπιστης βάσης δεδομένων μετά από τη συλλογή και επεξεργασία στοιχείων που απαιτούνται για την εφαρμογή των κοινοτικών οδηγιών 92/43 (για τη διατήρηση των φυσικών οικοτόπων καθώς και της άγριας χλωρίδας και πανίδας), 79/409 (για τη διατήρηση των άγριων πτηνών) και 2008/56 ΕΚ για τη θαλάσσια στρατηγική.
- Στη δημιουργία των προϋποθέσεων για την επίτευξη αποτελεσματικής διαχείρισης της περιοχής (διασφάλιση οικονομικής βιωσιμότητας, διατήρηση και ενίσχυση του ανθρώπινου δυναμικού, ενίσχυση των γνώσεων, των δεξιοτήτων, της αποτελεσματικότητας και υλικοτεχνικής υποδομής καθώς και των αρμοδιοτήτων του Φορέα Διαχείρισης).
- Στη δημιουργία αποτελεσματικού συστήματος επόπτευσης της περιοχής.
- Στο συντονισμό και την ενεργό συνεργασία των εμπλεκόμενων με τη διαχείριση της περιοχής υπηρεσιών, των συναρμοδίων φορέων και του Φορέα Διαχείρισης.
- Στην ανάπτυξη και εφαρμογή μιας ολοκληρωμένης επικοινωνιακής στρατηγικής για την προστασία του φυσικού περιβάλλοντος.
- Στην ενσωμάτωση της συμμετοχικής διαδικασίας των εμπλεκόμενων και διαφόρων κοινωνικών ομάδων και φορέων στο σχεδιασμό και στη διαχείριση, με απώτερο σκοπό την ενδυνάμωση της περιβαλλοντικής ευαισθητοποίησης.

Οι βασικές αρχές για την επίτευξη των σκοπών στην περιοχή του Εθνικού Πάρκου απορρέουν από την κοινοτική πολιτική, όπως αυτή αποκρυσταλλώνεται μέσω των αντίστοιχων στρατηγικών για το περιβάλλον και αφορούν i) την ανάσχεση της απώλειας, τη διατήρηση και προστασία της βιοποικιλότητας, ii) τη βελτίωση της κατάστασης διατήρησης των οικοτόπων και των πληθυσμών και ενδιαιτημάτων των απειλούμενων και κινδυνευόντων ειδών, iii) την πλήρη ενσωμάτωση της περιβαλλοντικής πολιτικής στις τομεακές πολιτικές.

Ελληνική Ορνιθολογική Εταιρεία

Η Ελληνική Ορνιθολογική Εταιρεία, υλοποιεί το Πρόγραμμα Παρακολούθησης της Ορνιθοπανίδας στους Υγροτόπους της Αττικής, ένας εκ των οποίων είναι και το Εθνικό Πάρκο Σχινιά – Μαραθώνα. Το πρόγραμμα καταγραφής των πουλιών στους υγροτόπους της Αττικής είναι μια προσπάθεια συστηματικής καταγραφής και

συλλογής πληθυσμιακών στοιχείων για τα πουλιά σε αυτούς, έτσι ώστε να μπορούν να προσδιοριστούν η κατάσταση και οι τάσεις των πληθυσμών των ειδών. Ως αποτέλεσμα, προκύπτουν ετήσιες αναφορές του προγράμματος Παρακολούθησης της Ορνιθοπανίδας στους Υγροτόπους της Αττικής (2009, 2010, 2011, 2012). (βλ. πίνακα 1).

Δίκτυο ΜΕΣΟΓΕΙΟΣ SOS

Ως μέλος του Δ.Σ. του Φορέα Διαχείρισης, η ΜΚΟ έχει ασχοληθεί εκτεταμένα με την περιοχή του Εθνικού Πάρκου, έχει οργανώσει καθαρισμούς στην παραλία του Σχινιά και έχει λάβει θέση, μαζί με την ΕΟΕ, κατά της συνέχισης λειτουργίας των καταστημάτων υγειονομικού ενδιαφέροντος (ταβερνών) στην παραλία. Ταυτοχρόνως, υλοποιεί δράσεις με στόχο την υποστήριξη του Φορέα Διαχείρισης στην ευαισθητοποίηση των κατοίκων και φορέων της περιοχής, για την εξασφάλιση της ενεργού συμμετοχής τους στο πρόγραμμα διατήρησης της περιοχής, με ενημερωτικές εκστρατείες, την ενημέρωση και ευαισθητοποίηση φυσικών ή νομικών προσώπων που ασκούν παραγωγικές δραστηριότητες εντός του Πάρκου ή εκτός αυτού που επηρεάζουν ή μπορεί να επηρεάσουν τη διατήρηση και προστασία του Εθνικού Πάρκου. Περισσότερα στοιχεία είναι διαθέσιμα στην ιστοσελίδα τους (<http://medsos.gr/medsos/2009-01-22-13-00-20/2009-06-17-14-29-47/2010-10-01-13-38-11.html>).

Πρόγραμμα Green Marathon

Το πρόγραμμα Green Marathon υλοποιήθηκε στην περιοχή την περίοδο 2004 – 2007 και δικαιούχος ήταν η Δημοτική Επιχείρηση Ανάπτυξης του Δήμου Μαραθώνα. Ως εταίροι συμμετείχαν ο Δήμος Μαραθώνα, ο Φορέας Διαχείρισης Εθνικού Πάρκου Σχινιά Μαραθώνα, το Εθνικό Μετσόβιο Πολυτεχνείο και η ΕΠΤΑ ΕΠΕ – Σύμβουλοι Μελετητές Περιβαλλοντικών Έργων. Το έργο αποσκοπούσε στην ελαχιστοποίηση των περιβαλλοντικών επιπτώσεων από τον τουρισμό και τις οικονομικές δραστηριότητες στο χώρο του Εθνικού Πάρκου. Οι επιμέρους σκοποί του ήταν:

1. Μείωση των περιβαλλοντικών επιπτώσεων των δραστηριοτήτων εντός του πάρκου.
2. Βελτίωση της περιβαλλοντικής επίδοσης με την εφαρμογή EMAS (Σύστημα Οικολογικής Διαχείρισης και Ελέγχου) σε όλες τις δραστηριότητες.
3. Εύκολη πρόσβαση για ΑΜΕΑ σε χώρους φυσικής, πολιτιστικής και ιστορικής αξίας και αναψυχής.
4. Ανάδειξη, σε ευρωπαϊκό επίπεδο, της σχέσης «περιβάλλοντος και προσβασιμότητας».
5. Επίδραση της επίσκεψης άνω του ενός εκατομμυρίου ανθρώπων ετησίως στα θέματα αειφόρου ανάπτυξης της περιοχής.

Το 2Bparks "CREATIVE SUSTAINABLE MANAGEMENT, TERRITORIAL COMPATIBLE MARKETING AND ENVIRONMENTAL EDUCATION TO BE PARKS" υλοποιήθηκε από το 2010 έως το 2013, στο πλαίσιο του προγράμματος διακρατικής συνεργασίας MED, 2007 -2013, υπό τον άξονα 2 «Προστασία του Περιβάλλοντος και Προώθηση της Εδαφικής Βιώσιμης Ανάπτυξης» και τον Στόχο 2.1 «Προστασία και ανάδειξη των φυσικών πόρων και κληρονομιάς». Ήταν ένα ευρωπαϊκό πρόγραμμα στο οποίο συμμετέχουν έντεκα πόλεις και περιφέρειες από επτά ευρωπαϊκές χώρες (Ιταλία, Ισπανία, Πορτογαλία, Σλοβενία, Γαλλία, Ελλάδα και Κύπρος). Η ελληνική περιοχή μελέτης που εντάσσεται στις δράσεις του δικτύου

2Bparks ήταν το Εθνικό Πάρκο Σχοινιά – Μαραθώνα και η Ελλάδα συμμετείχε στο πρόγραμμα με το Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών, εκπροσωπώντας την Περιφέρεια Αττικής. Στο πλαίσιο του έργου προβλεπόταν η ανάπτυξη καινοτόμων μοντέλων περιβαλλοντικής διακυβέρνησης των προστατευόμενων περιοχών με στόχο την ενσωμάτωσή τους στον χωροταξικό σχεδιασμό, σε επιχειρηματικές επιλογές και τον θεσμικό πυρήνα σκέψης. Οι γενικοί στόχοι του δικτύου 2Bparks, για τα 3 χρόνια υλοποίησής του (2010 – 2013) ήταν:

- Ο σχεδιασμός της προστασίας και διαχείρισης των προστατευόμενων περιοχών, στον οποίο συμβάλει σημαντικά ο «Χάρτης Πορείας» (Roadmap) ο οποίος παρέχει ένα εύχρηστο, φιλικό προς το χρήστη εργαλείο υποστήριξης των διαχειριστών, προκειμένου να εξοικειωθούν με τις υπάρχουσες οδηγίες και κατευθυντήριες γραμμές, επιλέγοντας τις πλέον κατάλληλες για την εκάστοτε περιοχή.
- Ο βιώσιμος τουρισμός και το marketing για ομοιογενή ανάπτυξη μέσω του «Λευκώματος» (Notebook), ενός χρήσιμου εργαλείου για δημόσιους και ιδιωτικούς φορείς που συναινούν στην ανάπτυξη βιώσιμου τουρισμού στις προστατευόμενες περιοχές της Μεσογείου και στην καταγραφή τους ως μέλη του δικτύου Eurocharter
- Εκπαίδευση και έρευνα σχετικά με τις δεξιότητες και την ευαισθητοποίηση με το «Βιβλίο Πηγών» (Sourcebook) και την εκπαιδευτική πλατφόρμα, η οποία εξασφαλίζει ένα συνεχώς εξελισσόμενο περιβάλλον γνώσεων και αυξάνει την δυνατότητα απασχόλησης όλων των ανθρώπων που εμπλέκονται στις προστατευόμενες περιοχές.

Περιφέρεια Αττικής – Έργο ORIENTGATE

Επιπροσθέτως, για τους υγροτόπους της Αττικής, περιλαμβανομένου του Σχοινιά, υλοποιήθηκε το έργο Περιφερειακής Συνεργασίας ORIENTGATE (2012 – 2014). Το ORIENTGATE "Ένα Δομημένο Δίκτυο για την Ενσωμάτωση της Γνώσης για το Κλίμα, στην Πολιτική και στο Χωρικό Σχεδιασμό (Integrating Climate Change into Planning)" είναι έργο εδαφικής συνεργασίας των χωρών της Νοτιοανατολικής Ευρώπης. Το ORIENTGATE συντονίζει δράσεις προσαρμογής στην κλιματική αλλαγή, δημιουργώντας δίκτυα επικοινωνίας και ενημέρωσης για την κλιματική αλλαγή και προωθώντας καλές πρακτικές σχεδιασμού πολιτικών και μέτρων. Στο έργο συμμετέχουν 19 εταίροι (ερευνητικά ινστιτούτα, υπουργεία, περιφερειακές δημόσιες αρχές, περιβαλλοντικοί φορείς) από 13 χώρες της νοτιοανατολικής Ευρώπης, υπό τον συντονισμό του Ευρωμεσογειακού Κέντρου για την Κλιματική Αλλαγή (Euro-Mediterranean Center for Climate Change -CMCC). Η Περιφέρεια Αττικής, στο πλαίσιο της αρμοδιότητάς της να εξειδικεύει τις κατευθυντήριες γραμμές περιβαλλοντικής πολιτικής σε περιφερειακό επίπεδο, εστίασε στη διατήρηση και προστασία των υγροτοπικών οικοσυστημάτων ενόψει της κλιματικής αλλαγής. Ειδικότερα, η Περιφέρεια Αττικής, μέσω της δ/σης Περιβάλλοντος, σε συνεργασία με το Ελληνικό Κέντρο Βιοτόπων-Υγροτόπων του Μουσείου Γουλανδρή Φυσικής Ιστορίας, εκτίμησαν τις επιπτώσεις της κλιματικής αλλαγής και των ανθρωπογενών παρεμβάσεων και εκπόνησαν κείμενο στρατηγικής για τους υγροτόπους της Αττικής. Η συνεργασία αυτή διευρύνθηκε περαιτέρω με κεντρικές, περιφερειακές και τοπικές υπηρεσίες, άλλες αρχές, ερευνητικούς φορείς, περιβαλλοντικές οργανώσεις και ενδιαφερόμενους πολίτες, οι οποίοι ενεργοποιήθηκαν με συνεντεύξεις, ενημερωτικές

συναντήσεις, ημερίδες και σεμινάρια κατάρτισης. Έγινε ανταλλαγή εμπειριών, καταγράφηκαν αδυναμίες και καλές ή κακές πρακτικές στη διαχείριση και προστασία του υγροτοπικού πλούτου της Αττικής, προωθήθηκε η αξία διατήρησης των υγροτόπων και η ανάγκη προσαρμογής στην αλλαγή του κλίματος.

Η «Στρατηγική για τους Υγροτόπους της Αττικής» είναι το αποτέλεσμα της ενσωμάτωσης της κλιματικής γνώσης στην πολιτική και στο σχεδιασμό. Διαμορφώθηκε βάσει των επιστημονικών ευρημάτων, για την αλλαγή του κλίματος και για την κατάσταση των υγροτόπων της επικράτειά της, τα οποία παρήχθησαν από ερευνητικούς φορείς – εταίρους του διακρατικού έργου ORIENTGATE. Η έρευνα περιελάμβανε συλλογή και επεξεργασία γεωχωρικών δεδομένων και δεδομένων για κλιματικές παραμέτρους και υγροτοπικά γνωρίσματα, καθώς και πληροφορίες από επιχειρησιακά προγράμματα και δράσεις, σε εξέλιξη ή προγραμματισμένες, από διάφορους φορείς, ομάδες, οργανώσεις και ιδρύματα. Πιο συγκεκριμένα, η Στρατηγική λαμβάνει υπόψη και ενσωματώνει προτάσεις κειμένων στρατηγικής και προγραμματισμού, όπως ο επιχειρησιακός σχεδιασμός για την περίοδο 2014-2020, η Εθνική στρατηγική και το Πρόγραμμα δράσης για τη βιοποικιλότητα, το Ρυθμιστικό Σχέδιο Αθήνας/Αττικής 2021, το Σχέδιο Διαχείρισης λεκανών απορροής ποταμών Υδάτων- Υδατικό Διαμέρισμα Αττικής και τα Επιχειρησιακά Σχέδια εμπλεκόμενων δήμων, της Περιφέρειας Αττικής. Σε ό,τι ειδικότερα αφορά στο Εθνικό Πάρκο Σχινιά – Μαραθώνα, στην ανωτέρω Στρατηγική, αναφέρεται ότι η Περιφέρεια Αττικής, συνεργαζόμενη με το Ελληνικό Κέντρο Βιοτόπων Υγροτόπων του Μουσείου Γουλανδρή Φυσικής Ιστορίας, εκπονεί ήδη επιστημονική έρευνα για τη διατύπωση στόχων και τη σύνταξη δράσεων διατήρησης προτεραιότητας για τις περιοχές του Natura 2000 της Περιφέρειας Αττικής, μεταξύ των οποίων περιλαμβάνονται οι υγρότοποι Σχινιά και Βραυρώνας και η Λίμνη Βουλιαγμένης.

Μέτρο Π-3

Διατήρηση και αειφορική διαχείριση υγροτοπικών συστημάτων του δικτύου Natura 2000

Δράσεις Προτεραιότητας

Π-3.1 Λειτουργική υποστήριξη σχημάτων διαχείρισης για περιοχές Natura 2000. Για την αποτελεσματική και ολοκληρωμένη διαχείριση των υγροτόπων του δικτύου Natura 2000 της Αττικής, είναι δυνατή η ένταξη των περιοχών στην αρμοδιότητα του «Φορέα Διαχείρισης Οικοσυστημάτων Αττικής» που συστήθηκε με το άρθρο 8 του Ν. 4109/2013. Εδώ θα υπαχθεί ο φορέας διαχείρισης Εθνικού Πάρκου Σχινιά-Μαραθώνα. Παράλληλα, λειτουργεί ο Μητροπολιτικός Φορέας Ανάπλασης και Διαχείρισης Προστατευόμενων Περιοχών Αττικής (ΥΟΔΔ 375/2011). Μεταξύ των αρμοδιοτήτων των φορέων διαχείρισης, υπάγονται η φύλαξη από απειλές και ασύνετες πρακτικές και η παρακολούθηση των τύπων οικοτόπων και ειδών και των πιέσεων με σκοπό τον ανασχεδιασμό μέτρων διαχείρισης και τη σύνταξη της εθνικής εξαετούς έκθεσης της κατάστασης διατήρησης των ειδών και των τύπων οικοτόπων που προβλέπεται από την Οδηγία 92/43/ΕΟΚ.

Π-3.2. Προσαρμοζόμενη διαχείριση. Στο πλαίσιο σύνταξης σχεδίων διαχείρισης, αλλά και της επικαιροποίησης του σχεδίου διαχείρισης για το Εθνικό Πάρκο Σχινιά – Μαραθώνα (ΚΥΑ 32473/7718 ΦΕΚ 1830/Β/2001) το οποίο έχει λήξει, προτείνεται η αξιοποίηση της μεθόδου προσαρμοζόμενης διαχείρισης και του σχετικού εργαλείου εφαρμογής της.

Π-3.3. Λήψη μέτρων διατήρησης για το παράκτιο έλος Σχινιά, σύμφωνα με τα κάτωθι: *Στόχος διατήρησης:* Η διατήρηση του πληθυσμού του αττικόψαρου (είδους του Παραρτήματος II της Οδηγίας 92/43/ΕΟΚ) μέσω της διατήρησης των γνωρισμάτων της Μακαρίας πηγής ως ενδιαιτήματός του είδους ώστε να ανταποκρίνεται στις οικολογικές απαιτήσεις του (πηγές με καθαρό και μάλλον ψυχρό νερό, με υδρόβια βλάστηση). *Μέτρα διατήρησης:* (1) Προστασία από ρύπανση της Μακαρίας πηγής – ελεγχόμενη παροχή. Ρυθμίσεις προβλέπονται ήδη στον εγκεκριμένο από το 2001 κανονισμό λειτουργίας και σχέδιο διαχείρισης της περιοχής (ΚΥΑ Αρ. 32473/7718/2001), να εκτελούνται από τον φορέα διαχείρισης της περιοχής και τη διοίκηση του κέντρου κωπηλασίας και κανό. Είναι σκόπιμο να προβλέπεται η ενίσχυση του προσωπικού για την εφαρμογή των ρυθμίσεων και την παρακολούθηση των αβιοτικών (ποιότητα και ποσότητα υδάτων) και βιοτικών (υδρόβια μακρόφυτα) γνωρισμάτων της πηγής. (2) Εκπόνηση προγράμματος για την έρευνα και τη διάσωση του είδους, στη Μακαρία Πηγή αλλά και ευρύτερα στην Ανατολική Αττική. Δεδομένα για τα πληθυσμιακά μεγέθη καθώς και εκτίμηση της βιωσιμότητας του είδους στη συγκεκριμένη περιοχή αλλά και ευρύτερα στα κατακερματισμένα ενδιαιτήματά του εντός της Ανατολικής Αττικής λείπουν. (3) Σχεδιασμός και εκπόνηση προγράμματος ευαισθητοποίησης των σχολείων, των τοπικών κοινωνιών και των χρηστών των περιοχών της Ανατολικής Αττικής.

Στόχος διατήρησης: Η διατήρηση και ανόρθωση των λειτουργιών του υγροτόπου του Σχινιά. *Μέτρα διατήρησης:* (1) Ενίσχυση του Δήμου Μαραθώνα σε προσωπικό και μέσα για την απομάκρυνση εκχωμάτων, σκουπιδιών και υπολειμμάτων κατασκευών και απόθεσή τους σε ενδεδειγμένο χώρο. (2) Παρακολούθηση, χαρτογράφηση και εκτίμηση του βαθμού διατήρησης των τύπων οικοτόπων Κοινοτικού ενδιαφέροντος, των ενδιαιτημάτων ειδών Κοινοτικού ενδιαφέροντος και της ορνιθοπανίδας στον υγρότοπο του Σχινιά. – προτάσεις διατήρησης / ανόρθωσης. (3) Μελέτη και εφαρμογή για τη διαχείριση υδάτων κωπηλατοδρομίου προς τον υγρότοπο ώστε να μεγιστοποιείται το όφελος για τη βιοποικιλότητα της περιοχής.

Στόχος διατήρησης: Η διαπίστωση παρουσίας του τύπου οικοτόπου 7210 *Ασβεστόχρα έλη με *Cladium mariscus* και *Carex davalliana* που ενδεχομένως εντοπίζεται στην περιοχή της Μακαρίας πηγής και η υιοθέτηση μέτρων διατήρησης. *Μέτρο διατήρησης:* Εκπόνηση ερευνητικής εργασίας για την αναγνώριση, περιγραφή, χαρτογράφηση και εκτίμηση του βαθμού διατήρησης στην περιοχή του τύπου οικοτόπου προτεραιότητας 7210 με βάση τις προδιαγραφές της Οδηγίας 92/43/ΕΟΚ.

Σχεδιασμός ΕΚΒΑΑ

Περαιτέρω, σε ό,τι αφορά την περίοδο έως και το 2015, το Εθνικό Κέντρο Βιώσιμης και Αειφόρου Ανάπτυξης (ΕΚΒΑΑ), στο πλαίσιο του προγράμματος εργασιών του και με βάση την απόφαση αυτεπιστασίας η οποία χρηματοδοτείται από το ΕΣΠΑ, θα ξεκινήσει πιλοτικό πρόγραμμα συγκέντρωσης στοιχείων για την Παράκτια Ζώνη, στο πλαίσιο της Γαλάζιας Ανάπτυξης. Το πρόγραμμα αναμένεται να ολοκληρωθεί έως το τέλος του 2015. Ο γενικός σκοπός είναι η συγκέντρωση οργανωμένης και χρηστικής για την ανάπτυξη γνώσης, μέσω της ανάδειξης των κρίσιμων παραγόντων και των χαρακτηριστικών της παράκτιας ζώνης, καθώς και της σύζευξης της γνώσης και των καταγραφών των υπηρεσιών περιβάλλοντος.

Στο πλαίσιο αυτό, θα συγκεντρωθούν όλα τα στοιχεία και οι παράγονες που συνθέτουν την παράκτια ζώνη σε ένα γεωγραφικό σύστημα πληροφοριών. Το σύστημα αυτό θα αποτελέσει το ουσιαστικό εργαλείο για τον καθορισμό σαφούς πολιτικής χρήσης και στρατηγικών σύμφωνα με τις αποφάσεις της ΕΕ, αλλά και της εθνικής πολιτικής. Παράλληλα θα μπορεί να επικαιροποιείται ώστε να μπορεί να χρησιμοποιηθεί ως εργαλείο ανάδρασης, ελέγχου εφαρμογής των πολιτικών, σαν εκπαιδευτικό εργαλείο, κυρίως όμως ως απαραίτητος μοχλός της ζητούμενης γαλάζιας αειφόρου ανάπτυξης.

Η εφαρμογή ξεκινά με ένα πιλοτικό πρόγραμμα που θα εφαρμοστεί στον Σχινιά του Δήμου Μαραθώνα, λόγω της εγγύτητας, του εξαιρετικού χερσαίου αλλά και θαλάσσιου αναπτυξιακού ενδιαφέροντος που παρουσιάζει, της πλούσιας βιοποικιλότητας που διαθέτει και της δυνατότητας αξιοποίησης παλαιότερων εργασιών και μετρήσεων που διατίθενται. Στο πλαίσιο των συνεργασιών θα αξιοποιηθεί και η συγκεντρωμένη γνώση από τον Φορέα Διαχείρισης της περιοχής αλλά και του Δήμου που έχει προθυμοποιηθεί να συνδράμει.

Η διακριβωτική προσέγγιση στο πιλοτικό πρόγραμμα θα είναι της τάξεως του 1 τετραγωνικού χιλιομέτρου και θα καταβληθεί προσπάθεια όσο το δυνατόν μεγαλύτερης κάλυψης των επιμέρους περιοχών, ώστε να εξαχθούν ασφαλέστερα συμπεράσματα.

Τα αρχικά χαρακτηριστικά που έχουν επιλεγεί για καταγραφή είναι:

1. Τοπογραφικό της περιοχής συνδεδεμένο με το πλέγμα αναφοράς.
2. Βυθομετρικό διάγραμμα της περιοχής συνδεδεμένο με το πλέγμα αναφοράς. Μέση στάθμη – Ανωτάτη και κατωτάτη ρηχία.
3. Περιγραφή του ευρύτερου χερσαίου συστήματος που λειτουργεί ως τροφοδότης της παράκτιας ζώνης.
4. Γεωλογικοί σχηματισμοί – Γεωλογική σύσταση – Μορφολογικά χαρακτηριστικά – Ειδικά γεωλογικά χαρακτηριστικά.
5. Υδρολογικά χαρακτηριστικά.
6. Κυματικό πεδίο της ακτής.
7. Παράκτια ρεύματα, πέραν της ισοβαθούς των 20 μέτρων.
8. Θερμοκρασία, αλατότητα, πέραν της ισοβαθούς των 20 μέτρων.
9. Αιγιαλός και παραλία.
10. Επίπεδα ευτροφισμού – διαύγεια (επίπεδα θρεπτικών αλάτων).
11. Ποιότητα επιφανειακών και υπογείων υδάτων – ποιότητα θαλασσίων υδάτων – Καταγραφή πηγών ρύπανσης.
12. Ανεμικό πεδίο.
13. Επίπεδα βροχής.
14. Κλιματική περιγραφή (Μικροκλίμα).
15. Βιοποικιλότητα χερσαίου τμήματος – Οικοσυστήματα.
16. Βιοποικιλότητα υδάτινου τμήματος – Οικοσυστήματα.
17. Γενική και συχνότερη χρήση της περιοχής - Ύπαρξη χαρακτηρισμών χρήσης των περιοχών.
18. Πολιτισμικά στοιχεία.
19. Ανθρωπογενείς παρεμβάσεις – κτίσματα.

Το τελικό προϊόν θα συνοδεύεται από έκθεση που θα περιέχει όλες τις διαπιστώσεις και τα διδάγματα (στοιχεία κόστους, απαραίτητες συνεργασίες, επιπλέον παράγοντες), για το τελικό έργο σε όλη την παράκτια ζώνη της χώρας.

Κατά τη διαβούλευση της τεκμηρίωσης και του σχεδίου δράσης κατέθεσαν απόψεις οι Κυνηγετική Συνομοσπονδία Ελλάδος με τις θέσεις της σχετικά με την αξιολόγηση των επιπτώσεων της θήρας και το WWF-Ελλάς με παρατηρήσεις γενικού και ειδικού χαρακτήρα για την περιοχή. Οι απόψεις τους βρίσκονται στο Παράρτημα Ι.

Τέλος, κατωτέρω παρουσιάζονται οι πηγές πληροφοριών και η νομοθεσία για τις περιοχές GR3000003 Εθνικό Πάρκο Σχινιά – Μαραθώνα και GR3000016 Υγρότοπος Σχινιάς (πίνακες 1 και 2)

Πίνακας 1. Πηγές πληροφοριών για τις περιοχές GR3000003 Εθνικό Πάρκο Σχινιά – Μαραθώνα και GR3000016 Υγρότοπος Σχινιάς

Τίτλος	Κατηγορία	Πηγή
Σφήκας, Γιώργος. 2002. Τα Εθνικά Πάρκα της Ελλάδας . Explorer, Αθήνα. (Ένας Πλήρης Ταξιδιωτικός Οδηγός). 360σ. ISBN 960-8303-04-4	Βιβλίο	Βιβλιοθήκη ΕΚΒΥ
Μπόζος, Σταύρος και Τζουάνου-Τζάκου, Χριστιάνα. 2004. Ελληνικές περιοχές Natura 2000 και οι Φορείς Διαχείρισής τους . ΥΠΕΧΩΔΕ, Αθήνα. 119σ. ISBN 960-7284-17-8.	Βιβλίο	Βιβλιοθήκη ΕΚΒΥ
Μάρβα, Κ, Ι. Σπαθοπούλου, Γ. Τσαμπέρη και Δ. Φιλιππίδη. 1965. Τουριστική αξιοποίηση περιοχής Σχινιά - Μαραθώνος	Σπουδαστική Εργασία	http://library.tee.gr/digital/architectoniki/1965/archit_1965_49_50_62.pdf
Αλ - Χατίμπ Αντνάν . 1991. Υδρογεωλογικές παρατηρήσεις στην περιοχή Σχινιά – Μαραθώνα . Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών, Σχολή Θετικών Επιστημών Τμήμα Γεωλογίας και Γεωπεριβάλλοντος	Διπλωματική Εργασία	Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών Σχολή Θετικών Επιστημών Τμήμα Γεωλογίας και Γεωπεριβάλλοντος
Κουλουμέντας Χαράλαμπος και Σ. Γιακουμάκης. [200:]. Έργα αντιπλημμυρικής προστασίας στην περιοχή κωπηλατοδρομίου Σχινιά Μαραθώνα . Εθνικό Μετσόβιο Πολυτεχνείο. Σχολή Αγρονόμων και Τοπογράφων Μηχανικών	Σπουδαστική Εργασία	Εθνικό Μετσόβιο Πολυτεχνείο. Σχολή Αγρονόμων και Τοπογράφων Μηχανικών
Πεθαίνος, Γ. 2000. Εκτίμηση Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων και Γεωγραφικά Συστήματα Πληροφοριών. Αξιολόγηση Χωροθέτησης Ολυμπιακού Κέντρου Κωπηλασίας στον Σχοινιά . Εθνικό Μετσόβιο Πολυτεχνείο. Σχολή Αγρονόμων Τοπογράφων Μηχανικών	Μεταπτυχιακή Εργασία	Εθνικό Μετσόβιο Πολυτεχνείο. Σχολή Αγρονόμων Τοπογράφων Μηχανικών
Ταγματάρχη Θεοδώρα. 2000. Περιβαλλοντική - γεωχημική μελέτη θαλάσσιου νερού και θαλάσσιων ιζημάτων της παράκτιας ζώνης Σχινιάς - Ραφήνα	Μεταπτυχιακή Διατριβή	Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών Σχολή Θετικών Επιστημών Τμήμα Γεωλογίας και Γεωπεριβάλλοντος

Τίτλος	Κατηγορία	Πηγή
– Αρτέμιδα . Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών Σχολή Θετικών Επιστημών Τμήμα Γεωλογίας και Γεωπεριβάλλοντος		
Γιαννόπουλος, Ζαφείρης. 2000. Περιβαλλοντικές επιπτώσεις στην περιοχή του Σχινιά Μαραθώνα λόγω των Ολυμπιακών έργων αξιολόγηση εναλλακτικών προτάσεων . Εθνικό Μετσόβιο Πολυτεχνείο. Σχολή Αρχιτεκτόνων	Σπουδαστική Εργασία	Εθνικό Μετσόβιο Πολυτεχνείο. Σχολή Αρχιτεκτόνων
Καραπατούχος Θεόδωρης. 2000. Υγρότοπος του Σχινιά : προστασία και προοπτικές . Τ.Ε.Ι. Λαμίας. Τμήμα Δασοπονίας και Διαχείρισης Φυσικού Περιβάλλοντος	Πτυχιακή εργασία	Τ.Ε.Ι. Λαμίας. Τμήμα Δασοπονίας και Διαχείρισης Φυσικού Περιβάλλοντος
Ευγενία Βονάτσου. 2002. Σχινιάς και Βραυρώνα Αττικής : η οικολογική κατάσταση των περιοχών . Αθήνα, 78σ.	Πτυχιακή εργασία	Χαροκόπειο Πανεπιστήμιο
Βλαχοπουλιότη Αναστασία. 2003. Η χωροθέτηση νέων χρήσεων στο Σχινιά-Μαραθώνα και οι περιβαλλοντικές επιπτώσεις . Εθνικό Μετσόβιο Πολυτεχνείο. Σχολή Αρχιτεκτόνων.	Σπουδαστική Εργασία	Εθνικό Μετσόβιο Πολυτεχνείο. Σχολή Αρχιτεκτόνων
Χαμακιώτη Ευσταθία Κ. και Κ. Ι. Χατζημπίρος. 2004. Διερεύνηση της υπάρχουσας κατάστασης, των προοπτικών και των δυνατοτήτων συνύπαρξης των αγροτικών δραστηριοτήτων με τις δραστηριότητες του Εθνικού Πάρκου Σχινιά Μαραθώνα . Εθνικό Μετσόβιο Πολυτεχνείο. Σχολή Αγρονόμων και Τοπογράφων Μηχανικών	Μεταπτυχιακή Εργασία	Εθνικό Μετσόβιο Πολυτεχνείο. Σχολή Αγρονόμων και Τοπογράφων Μηχανικών
Γιαννακίδου Χριστίνα Δ. 2004. Περιβαλλοντικοί δείκτες εφαρμογή στο Εθνικό Πάρκο Σχινιά Μαραθώνα . Εθνικό Μετσόβιο Πολυτεχνείο. Σχολή Αγρονόμων και Τοπογράφων Μηχανικών	Μεταπτυχιακή Εργασία	Εθνικό Μετσόβιο Πολυτεχνείο. Σχολή Αγρονόμων και Τοπογράφων Μηχανικών
Ανδρεαδάκη Βασιλεία, Φ. 2004. Εθνικό πάρκο	Μεταπτυχιακή	Εθνικό Μετσόβιο Πολυτεχνείο. Σχολή Αγρονόμων και Τοπογράφων Μηχανικών

Τίτλος	Κατηγορία	Πηγή
Σχινιά-Μαραθώνα καταγραφή συγκρούσεων προσδοκίες κοινωνικών ομάδων δυνατότητα σύγκλισης με οικολογικές προτεραιότητες. Εθνικό Μετσόβιο Πολυτεχνείο. Σχολή Αγρονόμων και Τοπογράφων Μηχανικών	Εργασία	
Γουρδούμπας Ιωάννης. 2004. Το ιζηματολογικό καθεστώς της παράκτιας ζώνης του όρμου Σχινιά (Μαραθώνα) φυσικές διεργασίες και ανθρώπινη παρέμβαση. Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών Σχολή Θετικών Επιστημών Τμήμα Γεωλογίας και Γεωπεριβάλλοντος	Σπουδαστική Εργασία	Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών Σχολή Θετικών Επιστημών Τμήμα Γεωλογίας και Γεωπεριβάλλοντος
Καραβάς, Νικόλαος. 2005. Μελέτη αντιπροσωπευτικών παραλιακών αμμοθινικών οικοσυστημάτων της Ελλάδας. Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών (ΕΚΠΑ)	Διδακτορική Διατριβή	Εθνικό Αρχείο Διδακτορικών Διατριβών http://phdtheses.ekt.gr/eadd/handle/10442/21505
Μαργώνη, Σοφία. 2006. Έρευνα των περιβαλλοντικών διεργασιών εξέλιξης των υδροτόπων και της πεδιάδας του Μαραθώνα κατά το ολόκαινο με τη χρήση γεωγραφικών συστημάτων πληροφόρησης (G.I.S). Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης (ΑΠΘ). Τμήμα Γεωλογίας. Τομέας Φυσικής και Περιβαλλοντικής Γεωγραφίας	Διδακτορική Διατριβή	http://invenio.lib.auth.gr/record/63839/files/gri-2006-935.pdf
Ξεφτέρης Γιώργος. 2006. Προστατευόμενες περιοχές / βιότοποι περίπτωση εθνικού πάρκου Σχινιά. Εθνικό Μετσόβιο Πολυτεχνείο. Σχολή Αρχιτεκτόνων Μηχανικών	Μεταπτυχιακή Εργασία	http://courses.arch.ntua.gr/fsr/114907/Xefteris.pdf
Καπετανάκου, Δ. 2006. Εκτίμηση Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων και Γεωγραφικά Συστήματα Πληροφοριών. Μελέτη Περίπτωσης: Βιότοπος Σχινιά- Μαραθώνα. Εθνικό Μετσόβιο	Μεταπτυχιακή Εργασία	Εθνικό Μετσόβιο Πολυτεχνείο, Σχολή Αγρονόμων Τοπογράφων Μηχανικών

Τίτλος	Κατηγορία	Πηγή
Πολυτεχνείο, , Σχολή Αγρονόμων Τοπογράφων Μηχανικών.		
Επιτροπή Διεκδίκησης Ολυμπιακών Αγώνων "ΑΘΗΝΑ 2004. 2007. Περιβαλλοντική μελέτη προέγκρισης χωροθέτησης Κέντρου Κωπηλασίας και Κανώ στον Σχινιά Αττικής. Επιτροπή Διεκδίκησης Ολυμπιακών Αγώνων "ΑΘΗΝΑ 2004. 5 σ. χάρτες	Μελέτη	
Μαρία Ξηρογιάννη. 2007. Διαχείριση βιοτόπων : μπορεί ο Σχινιάς να θεωρηθεί μητροπολιτικό πάρκο για την πόλη της Αθήνας. Εθνικό Μετσόβιο Πολυτεχνείο. Σχολή Αρχιτεκτόνων	Σπουδαστική Εργασία	Εθνικό Μετσόβιο Πολυτεχνείο. Σχολή Αρχιτεκτόνων
Σκονδράς Νικόλαος Α. 2009. Εφαρμογή της πολυκριτηριακής ανάλυσης με σκοπό τη λήψη αποφάσεων σχετικών με την περιβαλλοντική προστασία του εθνικού πάρκου Σχινιά-Μαραθώνα, Αττικής. Γεωπονικό Πανεπιστήμιο Αθηνών Τμήμα Αξιοποίησης Φυσικών Πόρων Γεωργικής Μηχανικής	Διατριβή	Γεωπονικό Πανεπιστήμιο Αθηνών Τμήμα Αξιοποίησης Φυσικών Πόρων Γεωργικής Μηχανικής
Ρουβέλλας Γιώργος. 2009. Φορείς διαχείρισης προστατευόμενων περιοχών στην Ελλάδα η περίπτωση του φορέα διαχείρισης του εθνικού πάρκου Σχινιά-Μαραθώνα. Πανεπιστήμιο Αιγαίου Σχολή Περιβάλλοντος Τμήμα Περιβάλλοντος	Μεταπτυχιακή Εργασία	Πανεπιστήμιο Αιγαίου Σχολή Περιβάλλοντος Τμήμα Περιβάλλοντος
Ρουμελιώτη Ναταλία. 2009. Παράκτιες Περιοχές Δικτύου Natura 2000: Ανάγκες προστασίας & δυνατότητες εγκατάστασης αιολικών πάρκων. Περιφέρεια Αττικής Σελ. 274-289. Εθνικό Μετσόβιο Πολυτεχνείο. Διεπιστημονικό – Διατμηματικό Πρόγραμμα Μεταπτυχιακών Σπουδών «Επιστήμη & Τεχνολογία Υδατικών Πόρων»	Μεταπτυχιακή Εργασία	http://postgra.hydro.ntua.gr/docs/thesis/text/roumelioti_natalia_full.pdf

Τίτλος	Κατηγορία	Πηγή
Βαγιονάκης Ε. και Α. Τσιτούρας. . Φυσικό κάλλος, πολιτιστική και τουριστική ανάπτυξη στις περιοχές Εθνικού Πάρκου Σχινιά & Συνεταιρισμού Δικαστικών Υπαλλήλων. Εθνικό Μετσόβιο Πολυτεχνείο. Σχολή Αρχιτεκτόνων, Τομέας Πολεοδομίας – Χωροταξίας. Χωροταξία 7 ^{ου} Εξαμήνου 2009-2010. Διδακτική Ομάδα Ε. Παναγιωτάκου.	Διδακτική Μελέτη	http://courses.arch.ntua.gr/fsr/131352/Bagionakhs%20E. Tsitoyras%20A.-1.pdf
Έκθεση αιεφόρου τουριστικής ανάπτυξης – Εθνικό Πάρκο Σχινιά Μαραθώνα. ΕΠΤΑ ΕΠΕ – Σύμβουλοι Μελετητές Περιβαλλοντικών Έργων, Αθήνα. Έργο Green Marathon.	Έκθεση	http://itia.ntua.gr/greenmarathon/greenmarathon/Report%20Practices.pdf
Σχέδιο Διαχείρισης: Βιώσιμη Διαχείριση Στερεών Απορριμμάτων - Εθνικό Πάρκο Σχινιά Μαραθώνα. 2007. ΕΠΤΑ ΕΠΕ – Σύμβουλοι Μελετητές Περιβαλλοντικών Έργων, Αθήνα. Έργο Green Marathon.	Έκθεση	http://itia.ntua.gr/greenmarathon/greenmarathon/Sustainable%20Waste%20Management%20Plan.pdf
Οδηγός Διαχείρισης Στερεών Αποβλήτων: Συνοπτική έκδοση. Εθνικό Πάρκο Σχινιά Μαραθώνα. Εθνικό Μετσόβιο Πολυτεχνείο, Σχολή Πολιτικών Μηχανικών – Τμήμα Υδατικών Πόρων και Περιβαλλοντικής Μηχανικής, Αθήνα. Έργο Green Marathon.	Έκθεση	http://itia.ntua.gr/greenmarathon/greenmarathon/Waste%20guide.pdf
Σαρβέντης, Φ.Γ. 2006. Αειφόρος Μετακίνηση στο Εθνικό Πάρκο Σχινιά Μαραθώνα. Εθνικό Μετσόβιο Πολυτεχνείο, Σχολή Πολιτικών Μηχανικών – Τμήμα Υδατικών Πόρων και Περιβαλλοντικής Μηχανικής, Αθήνα. Έργο Green Marathon.	Έκθεση	http://itia.ntua.gr/greenmarathon/greenmarathon/Sustainable%20Transportation%20Plan.pdf
Οδηγός Βιώσιμων Μεταφορών: Συνοπτική έκδοση. Εθνικό Πάρκο Σχινιά Μαραθώνα. Εθνικό	Έκθεση	http://itia.ntua.gr/greenmarathon/greenmarathon/transportation%20guide.pdf

Τίτλος	Κατηγορία	Πηγή
Μετσόβειο Πολυτεχνείο, Σχολή Πολιτικών Μηχανικών – Τμήμα Υδατικών Πόρων και Περιβαλλοντικής Μηχανικής, Αθήνα. Έργο Green Marathon.		
Σταύρακας Λ . 2009. Έκθεση Ορνιθολογικής Αξιολόγησης περιοχής «GR125 Έλος Σχινιά». Στο: Δημαλέξης, Α., Μπούσμπουρας, Δ., Καστρίτης, Θ., Μανωλόπουλος Α. και Saravia V. (Συντονιστές Έκδοσης). Τελική αναφορά προγράμματος επαναξιολόγησης 69 σημαντικών περιοχών για τα πουλιά για τον χαρακτηρισμό τους ως Ζωνών Ειδικής Προστασίας της Ορνιθοπανίδας. ΥΠΕΧΩΔΕ, Αθήνα.	Έκθεση	http://www.ypeka.gr/LinkClick.aspx?fileticket=xmBOtwOMcZQ%3d&tabid=572
Σταύρακας Λ . 2009. Σχέδιο δράσης για τη Ζώνη Ειδικής Προστασίας «GR3000016 Υγρότοπος Σχινιά». Στο: Δημαλέξης, Α., Μπούσμπουρας, Δ., Καστρίτης, Θ., Μανωλόπουλος Α. και Saravia V. (Συντονιστές Έκδοσης). Τελική αναφορά προγράμματος Επαναξιολόγησης 69 σημαντικών περιοχών για τα Πουλιά για τον χαρακτηρισμό τους ως Ζωνών Ειδικής Προστασίας της Ορνιθοπανίδας. ΥΠΕΧΩΔΕ, Αθήνα.	Έκθεση	http://www.ypeka.gr/LinkClick.aspx?fileticket=ewJ3XW9OaGw%3d&tabid=572
Εγχειρίδιο για το Εθνικό Πάρκο Σχινιά – Μαραθώνα. 2012. University of Athens. Project “PA Sustainable Management 2BParks”	Έκθεση	http://www.2bparks.org/download/file/10_979_3.1-roadmap-to-schinias-gr-pp9.pdf
Κοτσαγεώργης Γ, Φ. Κοκκώνης και Σ. Παπαργηγόριου. 2003. Περιβαλλοντική παρακολούθηση της κατασκευής του ολυμπιακού κέντρου κωπηλασίας & κανό-καγιάκ στο Σχινιά Μαραθώνα. Σελ.307-314. Τόμος 2. HELECO '03 (4ο : 30 Ιαν.- 2 Φεβρ., 2003 : Άρθρο Διεθνής έκθεση	Άρθρο	

Τίτλος	Κατηγορία	Πηγή
και συνέδριο για την τεχνολογία περιβάλλοντος Πρακτικά συνεδρίου. ΤΕΕ		
Τσιχριντζής Β. 2003. Μοντέλα για την αποκατάσταση του υδροβιότοπου Σχινιά σε σχέση με την κατασκευή του ολυμπιακού κέντρου κωπηλασίας. Σελ.263-272. Τόμος 3. HELECO '03 (4ο : 30 Ιαν.- 2 Φεβρ., 2003 : Διεθνής έκθεση και συνέδριο για την τεχνολογία περιβάλλοντος Πρακτικά συνεδρίου. ΤΕΕ	Άρθρο	
Ρώμας Ε., Κ. Νουτσόπουλος και Α. Ανδεαδάκης. 2004. Διερεύνηση της Τροφικής Κατάστασης του Υγρού Στίβου του Ολυμπιακού Κέντρου Κωπηλασίας Κανό-Καγιάκ στο Σχινιά Αττικής μέσω Μαθηματικής Προσομοίωσης. ΤΕΕ, Χημικά Χρονικά: Τεύχος Ιούλιος – Αύγουστος 2004	Άρθρο	http://library.tee.gr/digital/techr/2004/techr_2004_4_romas.pdf
Τσιχριντζής Β.Α., Γ. Κοτζαγεώργης, Ι. Νιάδας και Σ. Παπαρηγορίου. 2006. Μοντέλα για την αποκατάσταση του υδροβιότοπου Σχινιά σε σχέση με την κατασκευή του Ολυμπιακού Κέντρου Κωπηλασίας. Σελ. 46-49. Πρακτικά Συνεδρίου. Η συμβολή του Life-Φύση III στην ολοκληρωμένη διαχείριση των περιοχών Natura 2000: η περίπτωση της Ελλάδας. Νέα Πέραμος, 6-9 Σεπτεμβρίου 2006. Νομαρχιακή Αυτοδιοίκηση Δράμας – Καβάλας – Ξάνθης.	Άρθρο	Βιβλιοθήκη ΕΚΒΥ
Οικονομίδης, Π.Σ. .2009. Το Αττικόψαρο και οι Αττικάνθρωποι. ΦΥΣΗ τεύχος 126: 20-21	Άρθρα	http://www.eepf.gr/el/product/τεύχος-126-ιούλιος-σεπτέμβριος-2009
Οικονομίδης Π. Σ. και Β. Χρυσοπολίτου. 2009. Pelagus marathonicus. Σελ. 113-115. Σε: Λεγάκις Α. και Π. Μαραγκού (επιμέλεια έκδοσης). Το Κόκκινο Βιβλίο των Απειλούμενων Ζώων της	Άρθρα	Βιβλιοθήκη ΕΚΒΥ

Τίτλος	Κατηγορία	Πηγή
Ελλάδα. Ελληνική Ζωολογική Εταιρεία, Αθήνα, 528 σελ.		
Δένδια Αναστασία και Λ. Μπόουεν. 2013. Φυσικές προστατευόμενες περιοχές στην Αττική Εθνικό Πάρκο Σχινιά, Πάρκο Τρίτση. Διάλεξη: 2013/61. Εθνικό Μετσόβιο Πολυτεχνείο. Σχολή Αγρονόμων και Τοπογράφων Μηχανικών	Διάλεξη	http://dspace.lib.ntua.gr:8080/handle/123456789/8400
Τζάλη, Μ. 2010. Η κατάσταση των σημαντικών περιοχών για τα πουλιά της Ελλάδας για το έτος 2009. Ελληνική Ορνιθολογική Εταιρεία. Σελ. 78.	Έκδοση	http://files.ornithologiki.gr/docs/iba/Anafora_IBA_caretakers_2009.pdf
Ετήσιες αναφορές του προγράμματος Παρακολούθησης της Ορνιθοπανίδας στους Υγροτόπους της Αττικής (2009, 2010, 2011, 2012).	Αναφορές	http://www.ornithologiki.gr/page_cn.php?tID=2731&aID=1165
Κουσουρής, Θ. Σ., Αθήνα. 2014. Οι Λίμνες στην Ελλάδα. 5/6. Στερεά Ελλάδα, Εύβοια, Πελοπόννησος “Λιμνών Καταγραφές & Μαρτυρίες” σελίδες 30-33	Έκδοση	http://www.ekke.gr/estia/Cooper/limnes/5_book.pdf

Πίνακας 2. Ανασκόπηση νομοθεσίας για τις περιοχές:

GR3000003 Εθνικό Πάρκο Σχινιά – Μαραθώνα και GR3000016 Υγρότοπος Σχινιάς

ΠΔ/2000 , ΦΕΚ 395/Δ «Χαρακτηρισμός χερσαίων και θαλάσσιων περιοχών του Σχινιά – Μαραθώνα Αττικής ως Εθνικού Πάρκου».
Απόφαση 32473/7718/01 , ΦΕΚ 1830/Β «Κανονισμός διοίκησης και λειτουργίας του Εθνικού Πάρκου Σχινιά – Μαραθώνα (Ν. Αττικής) και σχέδιο διαχείρισης αυτού»
ΠΔ 2002 , ΦΕΚ 793/Δ « Ίδρυση Φορέα Διαχείρισης του Εθνικού Πάρκου Σχινιά – Μαραθώνα (Ν. Αττικής)»
ΥΑ ΥΠΠΕ/ΑΡΧ/Φ02/828/14/25-2-1980 , ΦΕΚ 366/Β/11-4-1980 «Περί χαρακτηρισμού περιοχής Μαραθώνος, ως τοπίου ιδιαίτερου φυσικού κάλλους και ιστορικού τόπου»

Παράρτημα Ι: απόψεις φορέων (κατά χρονολογική σειρά άφιξης)